

Prevalencija pušača među osobama koje podliježu zdravstvenom nadzoru na području Novog Zagreba (The Prevalence of Smokers in the New zagreb Catchment Population)

Božica Ban, Mirjana Damjanović, Martina Lacković

Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba

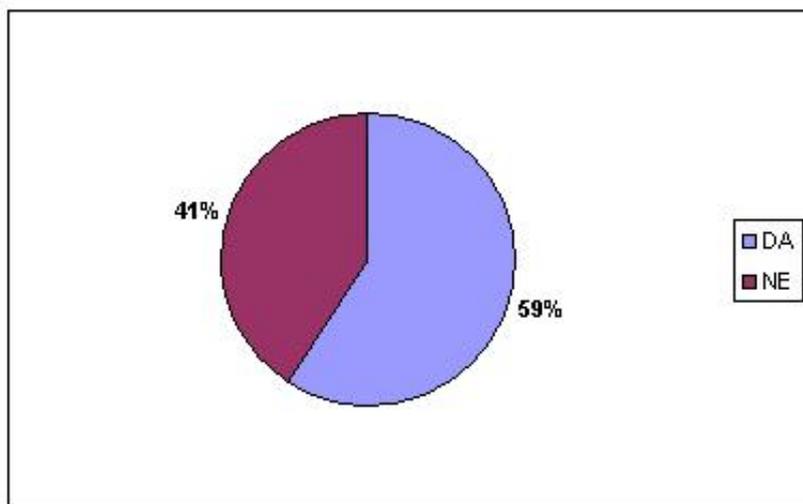
Služba za epidemiologiju

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije pušenje, odnosno upotreba duhana uzrokuje oštećenje zdravlja, kao i socijalnog blagostanja, a stvara i ovisnost o duhanu. Duhanski dim sadrži preko 4 000 kemijskih sastojaka. Glavni sastojak duhana je nikotin, visokotoksični alkaloid koji djeluje na živčani sustav u malim dozama kao stimulator, a u velikim kao depresor. Nikotin je jedan od čimbenika rizika za razvoj koronarne bolesti. Nikotinizam spada u grupu paranarkomanije, jer i kod pušača postoje karakteristike koje to potvrđuju: tolerancija prema nikotinu, te fizička, psihička i emocionalna ovisnost o nikotinu. Duhanski katran sadrži preko 50 spojeva s kancerogenim djelovanjem. Svjetska zdravstvena organizacija je ubrzo nakon objave izvještaja američke zdravstvene službe o štetnosti pušenja po zdravlje 1964. godine započela preventivne aktivnosti na području borbe protiv pušenja. 1986. godine na Svjetskoj zdravstvenoj skupštini usvaja se rezolucija pod nazivom "Pušenje ili zdravlje" pozivajući zemlje članice da razrade nacionalnu strategiju borbe protiv pušenja.

U Hrvatskoj je 1999. godine stupio na snagu Zakon o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda. Njime se utvrđuju mjere za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih proizvoda, kontrola štetnih sastojaka i obvezne oznake na duhanskim proizvodima, preventivne mjere protiv pušenja i nadzor nad provedbom ovog Zakona. Zakonska regulativa je kod nas adekvatna i suvremeno koncipirana, ali bi trebalo osnažiti kontrolu njene provedbe.

Tijekom 2005. godine u Higijensko epidemiološkom odjelu Novi Zagreb, prilikom izdavanja sanitarne knjižice osobama koje podliježu zdravstvenom nadzoru, proveli smo anketu o pušenju. Ukupno smo anketirali 1500 osoba, 1059 žena (70,6%) i 441 muškarca (29,4%). 41% anketiranih osoba bili su pušači, a 59% nepušači.

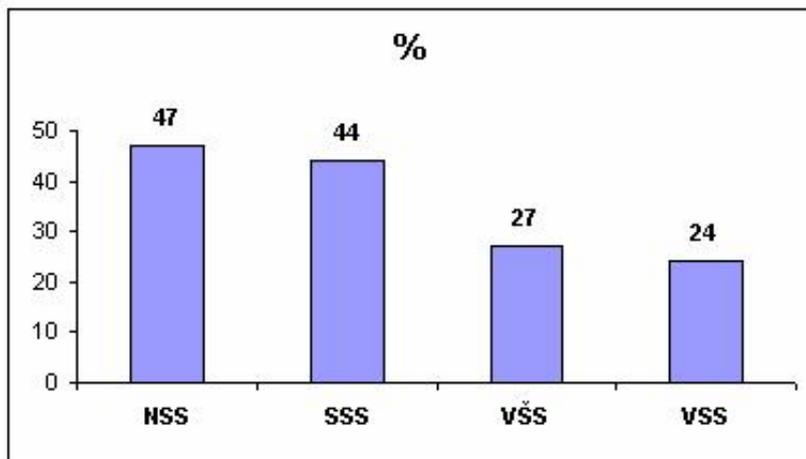
Slika 1. Odnos pušača i nepušača

Među nepušačima njih 76% nisu nikad pušili, dok je 24% bilo bivših pušača.

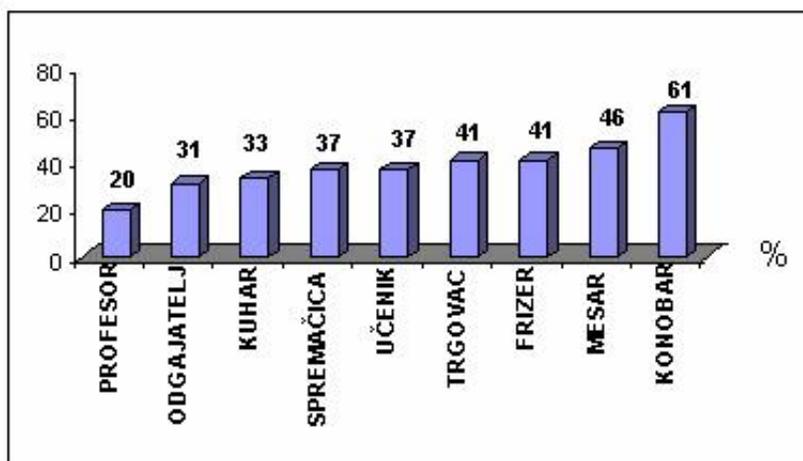
S obzirom na spol veći postotak pušača je među muškarcima 48%, dok je kod žena 37% pušača. Naša anketa je potvrdila poznatu činjenicu da je najviše pušača (47%) među osobama s nižom stručnom spremom, a najmanje kod osoba s visokom stručnom spremom (24%).

Slika 2. Stručna sprema pušača

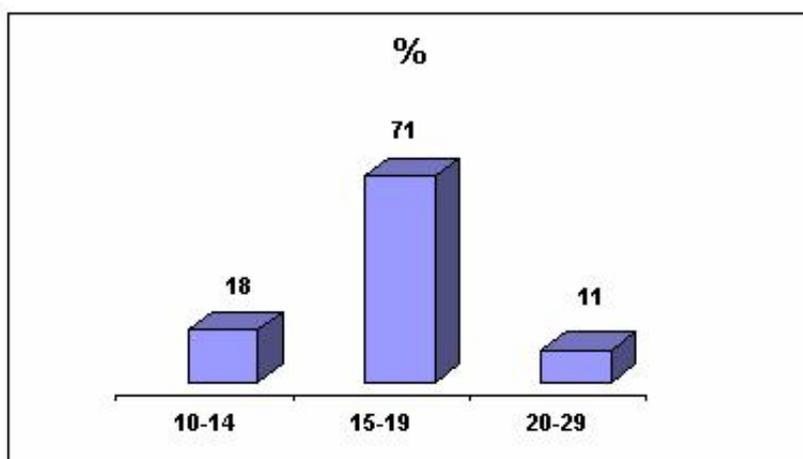
Prema zanimanju najmanje pušača je među nastavnicima osnovnih i srednjih škola (20%), dok je čak 61% konobara pušača.

Slika 3. Postotak pušača prema zanimanju

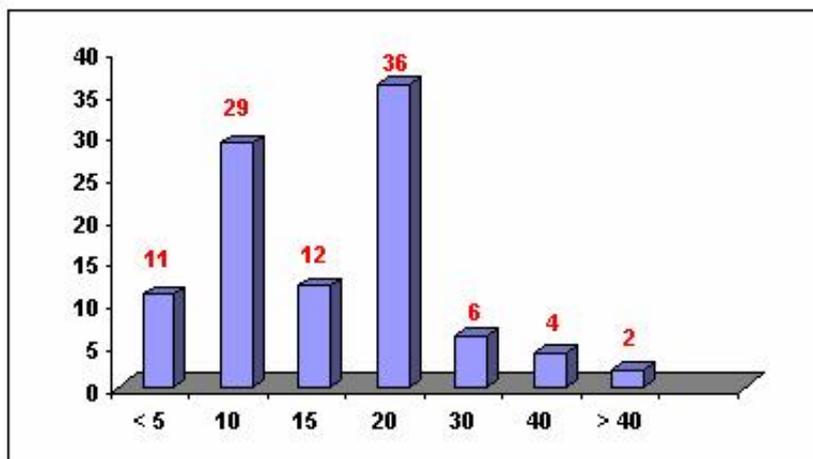
Preko 70% pušača počelo je pušiti u dobi između 15. i 19. godine, dakle u srednjoj školi.

Slika 4. Početak pušenja prema dobi

Najveći broj pušača, njih 36% dnevno puši 20 cigareta, 11% puši dnevno manje od 5, a 2% više od 40 cigareta dnevno.

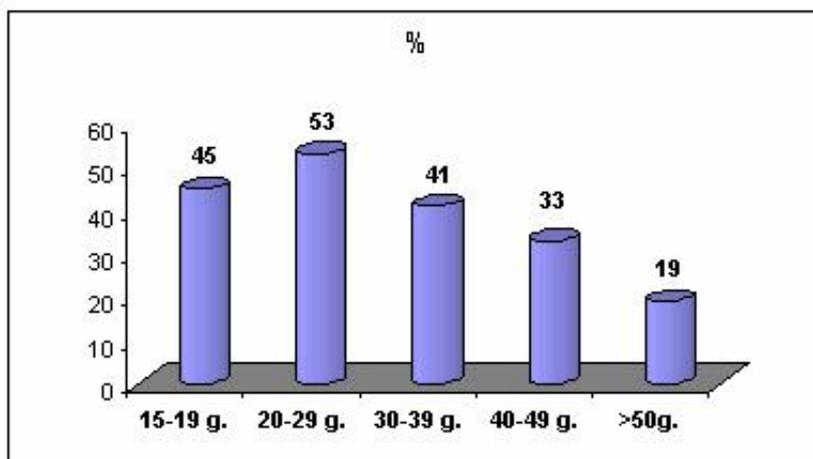
Slika 5. Prosječan broj popušanih cigareta dnevno

Na poslu puši 64% pušača. Iako su primijetili da im škodi zdravlju, 48% puši i dalje. 74% namjerava prestati pušiti, ali ne znaju kad. Kao najčešći razlog za prestanak pušenja navode zdravlje (83%), zatim financije (13%) te trudnoća i drugo (4%). Više od polovine pušača (59%) pokušavalo je prestati pušiti, ali su nakon kraćeg ili dužeg vremena ponovo počeli pušiti.

Zabrinjavajući je podatak da je najveći postotak pušača u mlađoj životnoj dobi. Od anketiranih u dobi od 15-19 godina čak 41% je pušača, a u dobi od 20-29 g. 53%.

Slika 6. Raspodjela pušača prema dobi

Iako se provode mnoge zdravstvene i edukativne mjere, pušenje kod školske djece i dalje je veliki problem.

Pušenje je veliko zdravstveno ali i financijsko opterećenje za državu. Unatoč tome što je pušenje i dalje glavni preventabilni uzrok smrti, u Hrvatskoj je 2000. g. svaki peti čovjek umro od posljedica pušenja. Progresivnim smanjenjem stope pušenja za 50% do 2050. godine godišnje bi se u svijetu spasilo više od četiri milijuna ljudi, dakle cijelo stanovništvo Hrvatske. Korist od novca koji duhanska industrija uplati u državni proračun sedam je puta manja od financijske štete koju uzrokuje pušenje. Učinimo svi zajedno naš život na Zemlji zdravijim i sretnijim, udišući čisti zrak bez dima cigarete!

Kontakt:

Božica Ban, dr. med., spec. epidemiolog
 Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba
 Higijensko epidemiološki odjel Novi Zagreb
 Meštrovićev trg 16
 10 020 Zagreb
 Tel 01 6624-508
 e-mail: bozica.ban@publichealth-zagreb.hr

